

Terdik Roland

Holdkóros

(3. rész)

Mély lélegzetet veszek. Remegve, de lassan újra lecsukódnak a szemhéjaim.

Rögtön feltűnik előttem a gengszter. Ott áll a tükör mellett, az egyik villódzó nyerőgépnél. Bőrdzsekiben, keresztbe vetett lábakkal támaszkodik az automatának, miközben rá-rácsap a fénylő gombokra, aztán bedob némi pénzt, megint dühödten csapkod, az orrát szívja, tanácstalanul végigsimít kopaszra borotvált fején, a padlóra köp, majd irgalmatlanul káromkodik.

Micsoda söpredék, szól az ügyvéd. Az elhízott bohóccal átellenben ül az asztalomnál, a jobb oldalon, és szokás szerint folyton fecseg. Micsoda visszataszító egy söpredék ez a fickó, mondja fojtott hangon, milyen aljas kis bűnöző, egy hamisítatlan, jelentéktelen csempész, egy erőszakos, embertelen uzorás, és mindemellett egyáltalán nincs már agya, az a szerv abban a tar koponyában tulajdonképpen már rég megszűnt létezni, és valami egészen más került a helyére, feltehetően a lehető legáthatolhatatlanabb sötét anyag, de az biztos, hogy ez a hulladék már tökéletesen alkalmatlanná lett bármiféle gondolkodásra, önállóra és önállótanra egyaránt, hacsak nem csempészetről, uzsoráról, szerencsejátékról, drága kocsiokról vagy a züllés legszégeyentelebb formáiról van szó, de ilyen esetekben sem gondolkozik igazán, hanem gépiesen teszi, amit agyatlan testének parancsai szerint tennie kell: csempészárakkal kereskedik, pénzt ad kölcsön, pénzt szerez vissza, pénzt dobál az automatába, mindig újabb és újabb kocsi vezet, vagy épp a lehető legszégeyentelebb módon züllesztí tovább magát, attól függően, hogy mire ad utasítást a test, ő pedig azonnal, gondolkodás nélkül engedelmeskedik a szervezetnek, de nem, nem úgy, mint egy éhes állat, hanem úgy, mint egy embertelen gép. Azt persze nem várhatjuk, hogy valaki eltakarítsa innen ezt a szennyet, magyarázza sörét kilötytyentve az ügyvéd, nyilván nem számíthatunk effajta tisztogatásra, mert a nyitás óta ide még be sem tették a lábukat a hatóságok, és mindez így van rendjén, hiszen semmi sincs ingyen.

Magamban már átkozom a percet, amikor szokás szerint átült hozzánk a pult és a szakmunkás mellől. Ő csak megva-

karja himlőhelyekkel borított, lesóványodott arcát, aztán beszél tovább: elviseljük, mert el kell viselnünk ezt az agyatlan szemetet, cserébe viszont bármikor menedékre találunk itt, a Holdkórosban, cserébe bármikor el tudunk ide menekülni, bármikor eltűnhetünk a hatóságok vagy egyéb intézmények szeme és keze elől, bármikor a lehető legmesszebb kerülhetünk attól az egész odakinti országtól, mert ha itt, a Holdkórosban tartózkodunk, akkor tulajdonképpen már teljesen magunk mögött hagytunk mindent. Ebben a rozszant vendéglőben számunkra az az ország odakint megszűnik létezni, magává a pusztá semmivé lesz, egy tökéletesen ismeretlen területté, amelyről viszont így, hozzá kell tennünk, nyilván nincsenek, mert nem lehetnek valóságos ismereteink. Az agyunk, mivel a mi fejünkben még létezik ilyen szerv, időnként persze minden erejét arra fordítja, hogy hihető képzeteket alkosson arról az országról, benne a hatóságokról meg a többi intézményről, és mi ezeket a képzeteket végül elhisszük, mert kénytelenek vagyunk elhinni őket, muszáj ezekre a képzetekre úgy tekintenünk, mint a valódi emlékeinkre kintről, különben soha sem tudnánk visszatérni oda. Persze, amikor épp kint vagyunk, abban a beteg országban, akkor minden fordítva működik: a Holdkóros tökéletesen ismeretlen helyülé válik számunkra. Amint most tudjuk azt, hogyan fest a külvilág felé vezető út, ha ránézünk az ablakon át, úgy nyilván azt is részletekbe menően tudjuk, hogyan fest maga az épület, amikor kívülről közelítünk a hozzá vezető járdán, arról azonban, hogy mi van belül, szintén csak homályos és töredezett elképzelések léteznek az agyunkban, és ezeket a képzeteket szintén kénytelenek vagyunk elhinni, valós emlékeknek és ismeretnek kell tekintenünk minden homályos és töredezett képzetünket a Holdkóros belsejéről, hogy bármikor vissza tudjunk térni ide, hogy bármikor vissza tudjunk menekülni a vendéglőbe, pedig amikor kint vagyunk, akkor számunkra csak a pusztá semmi van odabent.

A szónoklat alatt szórakozottan belekönyököl az apró sör-tócsába, de beszél tovább. Mindebből persze az következik, magyarázza, hogy itt, a Holdkórosban ülve fogalmunk sem lehet

például arról, milyen emberek tulajdonképpen az odakinti emberek, fogalmunk sincs, hogy kik azok az emberek valójában, így azt sem tudhatjuk, hogy mi magunk milyen emberek vagyunk odakint, nem tudhatjuk, hogy kik vagyunk akkor, amikor nem a vendéglő falai között, hanem annak az országnak a határai között tartózkodunk, és fordítva: abból a beteg és romlott országból nézve fogalmunk sincs, mert fogalmunk sem lehet, hogy kik is vagyunk, amikor itt ülünk bent, a Holdkórosban, ezért hát úgy léteünk kívül és belül, oda és vissza saját magunk számára, mint tökéletesen ismeretlen senkik, pontosabban: semmik. Ha mindebből még mélyebb következtetéseket akarunk levonni, akkor kijelenthetjük, hogy alapvetően az agy homályos és töredezett képzeire hagyatkozhatunk azzal az országgal és a benne lévő emberekkel, valamint a Holdkórossal és a benne lévő emberekkel, így végső soron önmagunkkal és egymással kapcsolatban, azaz megállapíthatjuk, hogy időnként belépünk az országból a Holdkórosba, illetve időnként kilépünk a Holdkórosból az országba, tehát időnként ismeretlen senkik, pontosabban semmik lépnek át a semmiből a semmibe, és ott ismeretlen senkikké, pontosabban semmikké lesznek, vagyis annyi biztos csupán, hogy időről-időre semmik mozognak a semmiben.

— *egy perc, és itt vagyok
maradj a helyeden
hozok neked altatót*

Csukva van a szemem, ám tisztán hallok a pult mögötti hangot: zizegve csapódnak össze a konyha bejáratát fedő szalagok. Pontosán tudom, hogy a nő épp elhagyja a helyiséget, tudom, hogy még nincs itt az éjszaka, tudom, hogy a Holdkóros még mindig kong az ürességtől, miközben valaki lassan lépdel felé a kinti járdán, és tudom azt is, hogy halálos gondolatki sérletemre, a tollra és a papírra kellene összpontosítanom, de hiába erőlködöm. Nem nyílnak föl, nem engedelmeskednek a szemhéjaim.

Az ügyvéd sietősen kortyol egyet a sörből. Kézfejevel megtörli a bajszát, miközben még mindig rendíthetetlenül beszél hozzánk: legyenek bármennyire homályos, töredezett képzetek most az ő agyában, ki meri mondani, hogy az a beteg, romlott ország odakint egy emberi lény számára nem jelenthet mást, mint magát a megtestesült lázálmot, és ha egy ember időnként nem menekül el, nem vonul vissza onnan a Holdkórosba, ahogy mi rendszerint visszavonulunk, akkor az illető óhatatlanul elveszett, mert az odakinti ország odáig jutott gyógyíthatatlan betegségében, odáig jutott a legalattomosabb, visszafordíthatatlan romlásban, hogy mostanra már kizárólag embertelen, agyatlan gépek irányítanak ott mindent, akik gondolkodás nélkül alakítják át az ország összes lakóját hozzájuk hasonló, agyatlan géppé. Ha most a kántor épp megállna, bök az ügyvéd a pult és a hátsó fal között fel-alá bicegő nyomorult felé, akkor azt mondaná, hogy egytől egyig megszállta őket az Ördög, mert szerinte mindazok, akik az országot, benne a hatóságokat és a többi intézményt irányítják, valamennyien megszállottak lesznek abban a pillanatban, amint betöltik betöltendő beosztásukat, és amint

megszerzik a beosztással járó rangot, igen, a kántor szerint azokat az embereket azonnal magáévá teszi, megszállja a beosztás és a rang, ezekkel együtt pedig megszállja őket az Ördög is, aki csak rendkívüli nehézségek árán űzhető ki belőlük.

Természetesen, szól az ügyvéd, az effajta tételek tarthatatlanok. Valójában a betegség és a romlás gyökere abban a tényben keresendő, hogy az országot irányító embereknek hosszú évek, évtizedek, évszázadok, évezredek óta nem homályos és töredezett, hanem teljesen hibás és teljesen valótlan képzetekkel van tele a fejük, amely képzeteket ők viszont kristálytisztának, összefüggőnek, igaznak és tökéletesnek hisznek, mert kénytelenek annak hinni. Ha korábban föl is merült bennük egy-egy kétkedő gondolat, márpedig valószínűleg felmerült, akkor azokat a gondolatokat a legrövidebb időn belül szorították ki a saját fejükből, és ezt a műveletet annyiszor és addig ismételték újra meg újra, amíg már egyáltalán nem is merülhetett föl bennük egyetlen kétkedő, majd lassan bármiféle egyéb gondolat sem, tehát végleg megszűnt létezni az agyuk. Így lehetséges ugyan, hogy az országot uraló törvények valaha nem voltak teljes mértékben elhibázottak, ám az évezredek folyamán azokká lettek törvényhozó embereink gondolkodásának hiányában, pontosabban törvényhozó gépeink agyatlansága miatt, ráadásul a végrehajtással megbízott hatóságok szintén elhibázott módon alkalmazzák az eleve elhibázott és így teljesen hiábavaló törvényeket. Ki kell hát jelentenünk: a hibás, hiábavaló törvények, a törvényeket hibás és hiábavaló módon alkalmazó hibás, hiábavaló hatóságok, továbbá a hatóságoknak alávetett, így menthetetlenül hibás, hiábavaló egyéb intézmények közreműködésével mostanra maradéktalanul felszámolták az odakinti ország agyát, ugyanis eredendően minden országnak, minden államalakulatnak rendelkeznie kell ilyen szervvel, és ennek a szervnek a szerepét többek között épp nekik, ezeknek az embertelen gépeknek kellett volna és kellene betölteniük, ám végül a legáthatolhatatlanabb sötét anyag töltődött a helyére. Most, miután kialakult a valós idegközpont nélkül működő országos idegrendszer, tönkreteszik és felszámolják a szívet is, most a keringési központ nélkül működő keringési rendszer létrehozásán dolgoznak teljes erőbedobással. Lázálom, megtestesült lázálom, szól az ügyvéd, majd hirtelen a szájához lendíti a korsót, és a mozdulat ívével magába dönti az összes sört.

Ülünk. Unottan nézek végig a társaság tagjain, ahogy lassan közelednek az éjszaka csúcspontja felé: a bohóc csöndben cigarettázik, eltekintve az időről-időre feltörő szörcsögésektől és horkantásoktól; a gengszter továbbra is csak ide-oda csapkod a fényeken, szipog, majd váratlanul, de határozottan fölemeli a bal kezét; a csaposnő, amint észreveszi a mozdulatot, mosolyogva eltűnik a szalagok mögött, magára hagyva a szakmunkást és olthatatlan bánatát; a kántor újra megtorpan útja során, és a kutyás koldus fölé görnyed, nyilván elsuttag egy neveléses hittételt arról, hogy itt mindenki az elképzelt legpokolibb veszélyben forog.

A légzésem felgyorsul. Kifejezetten kényelmetlen érzésem támad, mintha rögtön cselekednem kellene, mintha sürgősen

tennem kéne valamit, viszont halvány fogalmam sincs arról, hogy mit, de ha mást nem, akkor legalább azonnal föl kellene nyitnom a szemhéjaimat.

Most, hogy idáig eljutottunk, folytatja az ügyvéd, ideje kimondani: annak az embernek, aki nem lesz agyatlan géppé odakint, annak az embernek, aki távol próbálja tartani magától az alattomos romlást és a gyógyíthatatlan betegséget, aki megpróbál bármilyen módon szembeszegülni a teljesen hibás, immár hiábavaló ország törvényeivel, ám emellett nem menekül el időnként a Holdkórosba, legyen szó akár a legtehetősebb bűnözőről, akár a legtehetősebb törvényhozóról, akár mindkettőről egyetlen személyben, nos, annak az embernek előbb-utóbb apró darabokra bomlik az elméje, az alapvetően töredezett képzetek még apróbb töredékekre hullanak szét, összeroppannak az áthatolhatatlan sötét anyaggal folytatott küzdelemben, s így hiába marad fenn az agy, mivel annak az agynak a tulajdonosa rövid úton az elmeosztályra jut, ha pedig valamilyen okból mégsem jut oda, akkor előbb-utóbb gyilkolni fog menthetetlen zavarodottságában: vagy megsemmisíti saját magát, vagy valaki mással végez, ha pedig valaki mással végez, akkor a gyilkosság után fogja önmagát is elpusztítani, mert ha nem fogja, úgy hamarosan börtönbe kerül.

Persze, amennyiben mindezt szem előtt tartván, alaposan meggondoljuk a dolgot, mondja az ügyvéd, amíg hátrahajtott fejével rázza át az utolsó cseppeket a korsóból a szájába, akkor az évezredek folyamán az az odakinti ország nem csupán testet öltött lázálommá, hanem szigorúan őrzött börtönné változott, a sötét anyag által fenntartott börtönné, amelyben a határok alkotják a falakat és a rácsokat, az ország lakói pedig a rabokkal és az örökkel azonosak. Ne tévesszen meg minket, hogy abban a börtönben vegyesen élnek férfiak és nők, hogy látszólag megadatott nekik a szabad mozgás joga, hogy látszólag megadatott nekik a javak élvezetének és felhalmozásának lehetősége, mert eközben kizárólag a börtönőr és a fogvatartott szerepét játszhatják, ám akár az őr, akár a rab szerepébe kényszerülnek, összességében csak a börtönlakó szerepébe kényszerülhetnek. A látszat ellenére azok a rabok egyúttal az öröknek és egymásnak őrői, azok az őrök pedig a raboknak és egymásnak rabjai, felváltva, oda-vissza parancsolnak és engedelmeskednek egymásnak és önmaguknak, oda-vissza felügyelik, oda-vissza büntetik, vesztegetik, erőszakolják meg, csapják be, fosztják ki egymást és önmagukat, oda-vissza rettegnek egymástól és önmaguktól. Az úgynevezett jogok és javak mind délibábok csupán, amelyekhez egyes börtönlakók közelebb, mások távolabb képzelik magukat, miközben a saját tudatlanságukkal kapcsolatos tudatlanság és az ebből fakadó védtelenség miatt egytől-egyig ki vannak szolgáltatva az országos idegrendszer és keringési rendszer átható romlásnak és betegségnek, ráadásul még a rácsokon belül is rácsok mögé kerülhetnek. Velük ellentétben mi, akik időről-időre megjelenünk a Holdkóros épületében, ezen a egyetlen valóban szabad területen, amelyet a kinti börtön fog közre, egyrészt tudjuk, hogy csak homályos és töredezett képzetekre hagyat-

kozhatunk mindennel és mindenkivel kapcsolatban, másrészt a vendéglő menedéket jelent számunkra: vissza tudunk vonulni, meg tudunk pihenni a sötét anyaggal folytatott küzdelem során, mert amikor átlépjük a Holdkóros küszöbét, amikor a semmiből ismeretlen senkikként átlépünk a semmibe, akkor tulajdonképpen a börtönünkől lépünk át egy vendéglőbe, abban a pillanatban megszökünk, és kiszolgáltatott börtönlakókból kiszorgálandó vendégekké válunk.

Az egykori bohóc eddig a mondatig bámulta saját alkarját, az alkaron pedig a zöld tetoválást. Az utolsó szavak hallatán két vastkos füstcsikot fúj felénk az orrlyukaiból, és megvetően az ügyvédre néz: ugyan, inkább ne is folytassa, ez ebben a formában iszonyú tévedés. A Holdkóros már egyáltalán nem vendéglő, hanem éjjel-nappali kocsmá, amely legfeljebb a névtáblája miatt tetszeleg a vendéglő szerepében, mivel jó ideje nem lehet itt semmiféle enivalót kapni, és ha mindaz, ami kint van, tényleg börtön, akkor mi nap mint nap visszajárunk a rács mögé, pusztán a koszt miatt. Egyébként is, ahogy a kinti ország börtön, úgy a Holdkóros szintén csak az lehet, minden más állítás émelvítő mesebeszéd, szemérmetlen, gyomorforogató hazugság. Amikor átlépjük a küszöböt, akkor távolról sem válunk vendégekké, egyszerűen kimenőt kapunk az egyik börtönből a másikba, ahol még étel sincsen. Vendéglő, na persze, hörgi a bohóc, aztán szívja-fújja tovább a füstöt.

Én erre vállat vonok, és nem szólok egy szót sem. Amíg a gondolatkíséret nem éri el a végpontját, amíg nem tetőzik be a szellemi, lelki, testi hadiállapottal és az önmegsemmisítési folyamattal együtt, addig magam vagyok a börtön, és bennem van a másik épület, mondhatnám a többieknek, de nem teszem.

Inkább a kocsmá túlsó vége felé pillantok. Elkapom az éj egyik szokásos jelenetét: a gengszter hirtelen otthagyja a nyergépet, átsétál a tükör előtt, át az asztalok között, figyelmen kívül hagyja a koldus kutyájának morgását, elhalad a mosdó ajtaja mellett, becsusszan a pult mögé, majd nyomavész a konyhát fedő szalagokon túl, amelyek halk zizegéssel csapódnak egymásnak.

Ez a zaj életszerű, nyilall belém a felismerés. Ez a zizegő zaj nagyon életszerű, ennek a zizegő zajnak gyanúsán, sőt, már-már igazán meggyőző a hangereje, ez a zizegő zaj kifejezetten közelről érkezik hozzám, tehát az is előfordulhat, hogy én ezt a zajt valóban hallom.

Összerezzenek. Végre föl pattanak a szemhéjaim.

Még mindig ugyanabban a kicsavart helyzetben tartom a fejem. A vörös folt ugyanúgy, ugyanott csúfítja a padlót, a tekintetem pedig éppen rá esik, majd lassan továbbvándorol a tükörre.

Újra szembenézek a száználmas alakkal. Egyedül, szakadt ruhában, nevetséges arckifejezéssel görnyed az asztal fölött, egyik keze az aktatáskába lóg, a másik a tollon feszül, állapítom meg hunyorogva, és pontosan tudom, hogy mi következik. Akárki jön a napsütötte úton a Holdkóros felé, ez az alak ülve marad, elengedi a tollat, ám nem is veszi ma már kézbe, pontosan tudom, hogy ma sem ír már egy betűt sem, hanem kikéri

az első pohár italt, mivel ilyenkor mindig ki szokta kérni, de még csak meg sem kell szólalnia, elég egyetlen, határozott mozdulattal jelezni a nőnek, aztán másodperceken belül az asztalra kerül a bor.

— bizonytalanul remegett a kéz

bizonytalanul remegett az enyhén sötétített ablaküveg is kiszámíthatatlan ritmusban keringtek, forogtak, süllyedtek és emelkedtek, tűntek fel és tűntek el mögötte az ócska díszletváros ócska díszletutcai, bizonytalan mozgásba lendültek a nappali fényben, mintha csupán a remegés hatására lódult volna szédült lebegésbe minden, az egész színház és benne az előadás, a díszletek, a kellékek és a jelentéktelen szereplők egyaránt, pont mintha csupán a remegés miatt kezdtek volna tébolyult keringőbe a középpontot képező kéz körül, miközben a magányos közönség csak ült tovább puha páholyában

kiszámíthatatlan ritmusban kenődtek szét színes, ám fakó foltokká az épületek, járdák, utak, kirakatok, parkok, kutak és szobrok a nélkülözhető ripacsok nyüzsgő tömegével együtt, kiszámíthatatlan ritmusban kenődtek szét, mosódtak össze, majd elesedtek ki újra körvonalai a csökkenő és növekvő sebességben, az egyetlen néző pedig páholyában görnyedve, félkézzel forgatta a kormányt, másik kezét görcsösen az anyósülésre dobott aktatáskán tartva, néha pedig a sebességváltóra téve, miközben a visszapillantó tükörbe lesve időről időre szembesült a szemüvegkereten villanó napsugarakkal és a lencsék mögött izzadt csökká húzódo, bevörösödött szempárral

szintén kiszámíthatatlan volt ennek a magányos, ám magányában folyton előre suhanó közönségnek a puszta légzése, csupán az autó motorjának zizegő hangja csempészett bele némi törékeny rendszert, ahogy szintén ilyen, a külvilággal törékeny rendszert alkotó kiszámíthatatlanságban hullámozott a nézőben örvénylő gondolatfolyam, sőt ahogy tulajdonképpen ilyen, a külvilággal törékeny rendszert alkotó, megtestesült kiszámíthatatlanságként ült és suhant ott ez az egyetlen néző is

bizonytalanul remegő kézzel szorította az aktatáskát, mert már pontosan tudta, hogy a feladat teljesítéséhez szükséges harmadik kellék nem más, mint az irodából lopott összeg, tudta, hogy ez utóbbi az átmeneti túlélés alapfeltétele, tudta, hogy a toll és a papír mellett csakis a pénzt muszáj őrizni a feladat végrehajtásának érdekében, annak a tettnek érdekében, amelynek az ő teljes kiürülésébe és teljes megsemmisülésébe kell majd torkollnia

vezetett, remegve szorítva a táskát, mert teljesen tisztában volt mindezzel, tisztában volt azóta, mióta elindult, hogy maga mögött hagyjon mindent, ahogyan az a bizonyos odabenti hang parancsolta neki, igen, pontosan tudta mindezt már abban a pillanatban, amikor a hajnali derengés fényében állt az irodai páncélszekrény előtt, a krómfelületű asztalok, a csillogó bőrfotelek, a ragyogóra pucolt faxgépek és irattartók között, bizony, teljesen tisztában volt mindezzel azóta, mióta ott, a szekrénynél tudatosult benne: amennyiben a vég nem jöhet el a színjátékot tükröző, egyetlen gondolat és a színjáték csődjét leleplező, egyetlen mondat létrejötte nélkül,

akkor neki biztosítania kell saját túlélését az utolsó szívrohamig, vagy legalább addig, amíg személyi színházában meg nem találja a tökéletes páholyt, ahol majd a tökéletes gondolattal együtt születő tökéletes mondatot papírra vetheti, igen, biztosítania kell túlélését legalább addig, amíg meg nem találja ezt a helyet, ahol tökéletesen megszűnik majd minden kiindulópont, és ahonnan így nem lesz már számára visszatérés

vezetett, miközben görcsösen fogta a táskát, amelyben a kicsempészett kellékpénz, a papírlapköteg, valamint a méregdrága töltőtoll lapult, és csak időnként tette át remegő kezét a szintén remegő sebességváltóra, remélve, hogy még senki sem üldözi

bizonytalan mozdulatokkal vezetett, de már fogalma sem volt arról, hogy merre jár, mert korábban szándékosan elvétette a megszokott útvonalat, az irodából eleve szándékosan nem a szolgálati lakás felé indult el szolgálati kocsijával, és így az ócska város máris eredendően kevésbé tűnt számára ismerősnek, csupán annyi volt biztos, hogy ezt a díszletet mindennel együtt mielőbb maga mögött kell hagynia

de meddig kénytelen suhanni a szédült lebegés mélyén? meddig kénytelen megtestesült kiszámíthatatlanságként ülni ebben a tébolyult keringőben?

bizonytalan mozdulatokkal vezet, és nem is sejt semmiféle választ, amikor hirtelen ismét érzi a mellkasában azt az ismerős, ám időközben halvány kinná szelídült szorítást, ismét belenyilall az íróasztalánál egykor rátört iszonyú fájdalom, ezért lassan föl-emeli a táskáról a remegő kezét, és megint a mellkasára szorítja, miközben sorra maradnak el mellette az utcák és a házak, sorra maradnak el mellette az utcákon és a házakban nyüzsgő, lélektelen talpnyalók, érzéketlen zsarnokok, dagonyázó izzadságautomaták, vacsorameghívásokkal és közhelyekkel táplált ribancok, izomnövelésre programozott méregkereskedők, pénzéhes hentesmesterek, rettegő ürülék- és beszédgyárak, mintha elméjének gondolathordalékai maradványnak el, a gondolathordalékok, amelyek folyton homályossá teszik benne a színjáték tükörképét, most viszont fokozatosan mind-mind a semmibe rohannak a jármű sötétített ablaka mögött, csak a nap, a lassan süllyedő nap díszlete tűnik mégis úgy, mintha egyáltalán nem mozdulna, csak a nap marad mindig ugyanott, fenn az égen, mintha kétségbe vonná a remegő kéz központi szerepét, csak a nap akar hadat üzenni az egész lebegésnek, ám az egyetlen néző, a magányos közönség vezet tovább rendületlenül, bizonytalan mozdulatokkal forgatja a kormányt, egészen addig, amíg majd újra meg nem szólal és megálljt nem parancsol neki az az odabenti hang, mire ő megálljt parancsol a kocsinak és így a keringőnek is, most viszont másodpercről másodpercre, percről percre, óráról órára vezet tovább, időnként a táskát vagy a sebességváltót vagy a feszülő mellkast szorítva, nem törődve azzal sem, hogy a város immár végképp elmarad mögötte, miközben ő épp a visszapillantóban vörösülő szempárra meg a szolgálati gép zajára figyel, egyre görnyedtebben és izzadtábban és önteltebben, egyre inkább remegő tagokkal, zihálva, száguldó fémdobozba rekesztve, már a leszálló éjben, a szűkülő hold alatt